

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ВИБІР НАПРЯМІВ ФІНАНСОВОЇ ДІАГНОСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансова діяльність суб'єктів господарювання спрямована на забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів, співвідношення власних та залучених коштів, фінансової стійкості. Фінансова діагностика суб'єктів господарювання є основою процесу забезпечення стабільного розвитку підприємств, на основі визначення конкурентних переваг, що забезпечить фінансову стійкість підприємства. Розвиток підприємства залежить від впливу низки факторів, а саме: зовнішніх – ринкових, політичних та внутрішніх: операційних (маркетингова політика, структура поточних витрат, виробничий менеджмент тощо), інвестиційних (інвестиційні вкладення, інвестиційна стратегія та інвестиційний менеджмент тощо) та фінансових (структура активів та зобов'язань, фінансова стратегія та фінансовий менеджмент тощо) діяльності.

Виходячи з цього, на вибір реалізації напрямів діагностики фінансового стану підприємства, впливають чинники зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, на які впливають стейкхолдери системи діагностики.

Стейкхолдерів діагностики фінансового стану підприємства можна розподілити на:

– внутрішніх (керівництво та персонал підприємства). Керівництво використовує результати діагностики для надання найбільш повної оцінки ефективності управління фінансово-господарською діяльністю підприємства, а втілення рекомендацій сприяє підвищенню його якості. Персонал підприємства бере участь в процесі дослідження, управлінські рішення, прийняті за його результатами безпосередньо стосуються персоналу;

– зацікавлених користувачів (власників, засновників, інвесторів підприємства), що вкладають свій капітал при певному рівні ризику з метою отримання доходу. Їх перш за все цікавить рівень ефективності поточної діяльності та перспективи розвитку;

– сторонніх учасників [1]: потенційні інвестори, які мають прийняти або відхилити рішення про вкладення своїх коштів у підприємство, кредитори, що повинні бути впевненими у поверненні їм боргу, постачальники – із впевненістю у платоспроможності своїх клієнтів для своєчасного отримання платежів, приватні аудитори – якщо необхідно виявити фінансові хитрощі своїх клієнтів, громадські та державні організації – оскільки від успішного функціонування підприємства залежить добробут економічної інфраструктури регіону (держави).

Чинники впливу, в свою, чергу, доцільно розділити на чинники зовнішнього середовища, а саме: загальноекономічні, міжнародні, національні, галузеві та фактори внутрішнього середовища.

Зовнішнє оточення сучасних підприємств чинить значний вплив на їх діяльність через чинники політичного і правового характеру, які неможливо не враховувати при оцінці передумов їх функціонування і перспектив розвитку. А для підприємств, що кооперують із закордонними партнерами чи використовують іноземні інвестиції, політична активність держави на міжнародній арені, так само, як і внутрішня політична ситуація і правовий режим є мало не визначальними. Вплив політико-правових чинників є досить вагомим. Щодо параметрів розвитку економічної системи держави – політична нестабільність гальмує потік інвестицій у промисловість, знижує доступність кредитних ресурсів, заважає становленню фондового та товарних ринків, розширенню потреб споживачів. Вплив галузевих чинників, які можна коротко описати як наявність і становище партнерів та конкурентів і методи їх роботи, характеризує позицію підприємства та визначає параметри співпраці з іншими суб'єктами господарювання.

Стрімкі зміни, що відбуваються у зовнішньому середовищі підприємств, стимулюють появу нових методів, систем та підходів до управління і зумовлюють появу нових зв'язків між елементами підсистем підприємства.

Сукупність чинників впливу на діяльність підприємства, учасників системи діагностики та складових базису її реалізації складають передумови діагностики фінансового стану підприємства, врахування яких дозволяє охарактеризувати ефективність фінансово-господарської діяльності на сучасному етапі розвитку, описати напрямки та інтенсивність дії сил, що можуть змінити ситуацію, встановити залежності та зв'язки між елементами в системі діагностики, визначаючи можливості та загрози подальшого розвитку підприємства. Базис діагностики служить своєрідним підґрунтям, відправною точкою дослідження.

Основними завданнями фінансової діагностики є проведення глибокого аналізу зовнішнього і внутрішнього середовища бізнесу, виділення основних факторів, що визначають фінансовий стан та його динамічні властивості; визначення на основі аналітичного аналізу інформації, реального стану суб'єкта господарювання та причин ускладнень при виявленні останніх; визначення тенденцій розвитку суб'єктів господарювання та оцінка можливостей реалізації тактичних та стратегічних цілей.

Характеристики процесу реалізації діагностики варто розглядати як складову, найбільш активну частину її системи, що забезпечує вплив на фактори, від стану яких залежить результат дослідження об'єкта. Він покликаний спрямувати дослідження у правильному руслі через дотримання ряду принципів, виконання функцій та досягнення визначених цілей [2].

Побудова ефективного процесу реалізації діагностики неможлива без дотримання основоположних принципів її здійснення. На сьогодні виокремлюють наступні принципи фінансової діагностики [3]:

- принцип розумної достатності – для цілей діагностики слід використовувати лише ті показники, які є базовими для прийняття управлінських рішень;
- принцип порівнянності – не можна брати до уваги лише значення фінансових показників, їх також потрібно порівнювати з іншими даними, що мають відношення до об'єкта діагностики. Не слід також просто спиратись на нормативні значення коефіцієнтів;
- принцип часової узгодженості – діагностика підприємства повинна проводитися згідно визначеного часового регламенту. Найбільш продуктивним являється регламент, коли щороку проводиться комплексна діагностика, а щомісячно – експрес-діагностика;
- принцип довершеності, – розрахунок фінансових коефіцієнтів, проведення необхідних видів аналізу, формування лаконічних висновків та побудова програми заходів для коректування ситуації.

Дотримання системи перелічених принципів сприяє виконанню у повному обсязі функцій, що покладені на діагностику фінансового стану підприємства. Оскільки наведений вище перелік учасників діагностики не є однорідним за цілями діяльності, умовами функціонування, мірою зацікавленості в результатах дослідження, та, відповідно, за колом проблем, що підлягають вирішенню в ході діагностики, отже, й цілі її проведення є досить індивідуальними для кожного суб'єкта діагностики.

Зазначимо, що загалом під фінансовою діагностикою слід розуміти визначення поточного стану суб'єктів господарювання й динаміки його змін, можливих шляхів розв'язання проблем за результатами розрахунків, оцінки та інтерпретації фінансових показників, що характеризують різні сторони діяльності суб'єктів господарювання.

Формулювання цілей, визначення функцій та характеристика принципів діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання, що забезпечують процес її реалізації на окремо взятому підприємстві, спрямовані на досягнення в кінцевому рахунку основної мети, що їй підпорядкований увесь процес діагностики, а саме – підвищення ефективності управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. Відомо, що управління фінансовими ресурсами й фінансовими відносинами на підприємстві охоплює систему принципів, методів, форм і прийомів регулювання ринкового механізму в області фінансів, загальна мета яких полягає в підвищенні конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта [4]. При цьому значення і роль ефективності процесів прийняття управлінських рішень, формування відповідних стратегічних альтернатив розвитку підприємства та удосконалення системи моніторингу і контролю його фінансово-господарської діяльності відіграють особливо важливу роль.

Отже, реалізація діагностики в системі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства, яка враховує специфіку сучасного етапу розвитку економіки і фінансів України, вимагає насамперед формулювання основних понять та положень діагностики, що представлені в розділі, а розуміння зв'язків, що їх об'єднують, необхідне для створення ефективної системи управління у довгостроковому періоді. Фінансова діагностика дає змогу на основі цілісної множини складових одержувати достовірну і повну інформацію, яка є базою для розроблення та ухвалення ефективних управлінських рішень. Тобто своєчасна фінансова діагностика дає змогу виявити стан фінансової стійкості та причини, що перешкоджають успішному розвитку суб'єктів господарювання промисловості, а самі результати фінансової діагностики є основою прогнозування альтернатив розвитку суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості.

Список використаних джерел

1. Костирко Л. А., Євтушенко М. В. Концептуальні засади фінансової діагностики в системі вартісно-орієнтованого управління корпораціями. *Часопис економічних реформ*. 2019. № 4(36). С. 42-49.
2. Кравченко О. О. Поведінкові аспекти управління корпоративними фінансами. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2019/11.pdf (дата звернення: 20.10.2021).
3. Чернишов В. В. Комплексна оцінка факторів, що впливають на фінансову діяльність підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 8. Ч. 1. С. 125-129.
4. Городня Т. А., Явтуховська І. В. Діагностика фінансового стану підприємства // *Науковий вісник НЛГУ України*. 2013. Вип. 23. С. 207-212.